

Večernik

Leto V. (XII.), šte. 130

Maribor, petek 12. junija 1931

»JUTRA«

Za razne nedelje in praznikov vsak dan ob 16. ur.
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 2440 Uprava 2455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglaš. po tarifu
Oglaš. sprejema tudi oglašni oddel. »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Borba za revizijo Youngovega načrta

S proklamirano Brünigove vlade, izdano ob priliki vzgonitve zaslišnih odredb, se je izrekla tudi oficijelna Nemčija za novo revizijo s tolikimi težavami, ki jih nazivlje sedaj Brünigova vlada kot prva po podpisu mirovnih pogodb »tributna plačila«.

Na vsak način pa je sedaj že gotovo, da stojimo ob novem mejniku razvoja reparacijskega vprašanja. V kako smer in kako daleč bo segala nemška akcija, je zaenkrat še težko napovedovati. Za nas Jugoslovane, kakor tudi za vse ostale zavezniške države, je razvoj te akcije nadvse dalekosežen, ker sloni na nemških reparacijah tudi ves sistem plačevanja zavezniških vojnih dolgov v Zedinjenih državah. Vse je odvisno od stališča vlad v Londonu, Parizu in Washingtonu. V vseh teh mestih pozna nemške prilike ne samo iz poročil nemških državnikov in listov, temveč tudi po poročilih njihovih zaupnikov, ki pa govore, da bi Nemčija lahko pri malo dobre volje vse drugače vozila s svojimi financami in da niso zanjo reparacije daleko tako nadležno in neznosno breme kot to slikajo Nemci. Za revizijsko akcijo ne tiče samo gospodarski motivi, temveč tudi čisto politični nameni, ki se le preveč krijejo z načrti in ideali še vedno v predvojnem duhu delujočih nemških nacionalistov.

Gospodarska kriza z vsemi svojimi pojavi ne tlači samo Nemčije, temveč vso Evropo in v ne mali meri tudi zmazovte zavezniške države. Brezposelnost v Angliji ni relativno vzeta prav nič manjša kot v Nemčiji, kljub temu pa ni bilo čuti doslej še niti enega Angleža, ki bi zahteval, naj stremi Anglija za revizijo svojih vojnih dolgov. Isto velja tudi za vse ostale zavezniške države. Zaradi tega je bil v Chequersu Macdonald kljub vsej uslužnosti in gostoljubnosti napram nemškemu gostu zelo previden in je delal na njihova tarnanja, da se bo angleška vlada potrudila s tesnim sodelovanjem z ostalimi prizadetimi vladami omejiti sedanjo gospodarsko krizo v Nemčiji. Izjave o »tesnem sodelovanju s prizadetimi državami« niso čuli nemški delegati nič kaj s posebnim veseljem, ker izjavlja v njem angleška vlada, da smatra vprašanje revizije Youngovega načrta za splošno evropsko vprašanje, pri katerem morajo sodelovati vse prizadete države in ne samo nekatere, kot bi želeli Nemci.

V sličnem smislu se je izjavil tudi Briand, ki je še prav posebno podčrtal, da vztraja Francija samo pri zjamče-

Nastop predsednika Doumera

V ZVEZI S FORMALNO DEMISIJO CELOKUPNE VLADE OSTRA BORBA ZA STRMOGLAVLJENJE BRIANDA.

PARIZ, 12. junija. Jutri nastopi novi predsednik republike Doumer svoje mesto. Ministrski svet je imel sinoči sejo, v kateri je bil določen ceremonijel. Po tradiciji bo ministrski predsednik Laval predložil novemu poveljarju države demisijsko celokupne vlade. Skoro gotovo je, da bo Doumer poveril dosedanjemu kabinetu z nadaljnjim vodstvom državnih poslov.

Briandovi nasprotniki bodo skušali porabiti to priliko, da strmoglavijo zu-

nanjega ministra Brianda. Vendar prevladuje mnenje, da te intrige ne bodo uspele in da bo Briand ostal še vnaprej zunanj minister.

PARIZ, 12. junija. Nekateri listi javljajo, da bo desničarski poslanec Franklin-Bouillon v torek v seji zbornice vložil interpelacijo, v kateri bo zahteval odstranitev zunanjega ministra Brianda. Interpelanta bo podpirala v tej zahtevi celokupna desnica, zlasti skupine Marin in Maginot.

Bivši prestolonaslednik — predsednik Nemčije?

NEMŠKI NACIJONALISTI NAPOVEDUJEJO KANDIDATURO VILJEMOVEGA SINA. — KAJ BO STORIL HINDENBURG? — RAZBURJENJE LEVIČARJEV.

BERLIN, 12. junija. Po dolgotrajnih pripravah in posvetovanjih nemških nacionalistov, ki so se jih udeležili najvidnejši predstavniki desničarjev, je imel pred nekaj dnevi Hitler v Monakovem govor, v katerem je prvič oficijelno napovedal kandidaturu bivšega prestolonaslednika za mesto predsednika nemške republike. Predsedniške volitve se bodo vršile prihodnje leto ter so se nanje pričele desničarske stranke že mrzlično pripravljati. Tako je izjavil zastopnik narodnih socialistov na zaupnem sestanku Stahlhelmovcev v Vratislavi, da bodo nastopili z vsemi silami za kandidaturu prestolonaslednika Viljema ter vztrajali pri sklepu, da se mora maršal Hindenburg umakniti. Zamerja jo mu predvsem, da je potem, ko so ga izvolili nacionalisti, podpiral ves čas svojega predsednikovanja republikanski režim ter s svojim ugledom kril delovanje vlade weimarske koalicije in Brünigovega režima.

V zmernejših nacionalističnih krogih menijo, da se maršal Hindenburg kot discipliniran vojak sam odklonil kandidaturu, čim bo oficijelno objavljena kandidatura prestolonaslednika Viljema. Na ta način bi tudi najlepše popravil pogrške in krivice, ki jo je storil nemškemu nacionalnemu življu, ki ga je postavil na mesto predsednika kot reprezentanta predvojne in nacionalistične Nemčije.

Vesti o nameravani kandidaturi prestolonaslednika Viljema so vzbudile ve-

liko razburjenje med republikanskimi strankami, ki vidijo v tem pričetek generacije desničarske ofenzive proti nemški republiki. Nekateri levičarski krogi že pozivajo vlado, naj odločno nastopi proti prestolonasledniku Viljemu, ki mu je bil dovoljen povratak v Nemčijo samo pod pogojem, če se ne bo vmešaval v notranjepolitične zadeve, ter ga opozorili, da mu bo morala odreči gostoljubnost, če bo sprejel kandidaturu.

Nemčija čaka na Stimsona

BERLIN, 12. junija. Na seji nemške vlade je bilo sklenjeno, da ne bo izvršila Nemčija tako dolgo nobenih odločilnih korakov za načetje vprašanja revizije Youngovega reparacijskega načrta, dokler ne bo dospel v Evropo ameriški državni tajnik Stimson. To odgoditev je pripisovati deloma nastopu Brianda proti poskusom revizije Youngovega načrta. Z veliko pozornostjo pričakujejo v Berlinu tudi potek Hendersonovega obiska v Parizu, kjer bo otvoril 10. julija na kolonijalni razstavi angleški teden ter se sestal ob tej priliki z Briandom.

Zedinjene države Južno-ameriške

MONTEVIDEO, 12. junija. Listi objavljajo izjavo predsednika Terre, v kateri se ta izreka za gospodarski sporazum in sodelovanje med južnoameriški državami. Sodelovanje si zamašila

pod istimi pogoji, kot obstajajo med posameznimi državami Zedinjenih držav in centralno vlado. Akcijo za izvršitev te dalekosežne zamisli bo podvzela vlada v Urugvayu.

NOVA PALAČA JUGOSLOVENSKE AKADEMIJE V ZAGREBU

ZAGREB, 12. junija. Danes ob 11. uri se je vršila slovesna posvetitev temeljnega kamna za novo palačo Jugoslovenske akademije, ki so se je udeležili najvišji državni predstavniki. Palača bo petnadstropna in bo v njej 50 stanovanj. V znak zahvale za naklonjenost, ki je izkazuje kralj Jugoslovenski akademiji, se bo palača imenovala »Dom kralja Aleksandra«.

KONGRES ZA ZAŠČITO DEKLET.

BUDIMPEŠTA, 12. junija. Tu je bil otvorjen ob navzočnosti predstavnic 14 držav deveti mednarodni kongres za zaščito deklet.

Jarenina.

To je bilo veselje, da je kaj, da je kaj. Kje in kdaj? No ob sokolskem izletu v Studence v nedeljo 7. t. m. Da ste bili g. urednik zraven na tovrnem avtomobilu iz Jarenine, bi bili danes za par let in več mlajši nego ste. Naši šolski sokolski malčki so bili na avtomobilu natrpani, kakor mladiči palčki v gnezdu, pa so kljunčke veselja k žgolenju odpirali lastavice leteče v žaru solca k pomladnemu dihu. Dvigala in svezila jih je junaško ponosna zavest, da so Sokoli in Sokolice-mladiči. Pa si sedaj pripovedujejo, kako bodo še bolje telovadili, ko so videli v Studencih lepo izvajanje krepilnih sokolskih vaj. To je lepo, to je zdravo, to daje mladini razmah in duševno moč, ko jo popeljejo na telovadišče sosednih organizacij vsedvigajočega Sokola. Seve so žrtve in trud, a dobra volja vse premaga, pa krepi, vedri in mladi. Da, mladi! Ko gledaš ljubko kretanje zdrave sokolske mladine na telovadišču, pa pozabiš na številne križe na ramih in si mlad v sokolskem dihu... G. načelnik učitelj Kump in načelnica gđ. Lina Čončeva sta spremljala jareninske sokolske drobnokljunčke v sokolske Studence, domači sokolski odsek je poravnal voznilno, odborniki, nad vse požrtvovalni starosta g. Lubenski, podstarosta g. Pezdček, gospod Senekovič ter nadučitelj v p. Čonč pa so jim »zložili skupaje« za malo južino. Kdor se ne veseli z njimi, ta nima al' srca, al' nima možgan. — Popotnik iz Slov. gorle.

Navaren vlomilec

je 29letni brezposelni brusač Čep Alojzij, rod. iz Osijeka. Mariborska policija ga je aretirala 29. preteklega meseca, ker je vlomil in okradel stanovanje posestnika Tretjaka v Slovenjgradcu. Pri njem so našli poleg drugih predmetov tudi kakih 1500 Din vredno kolo znamke »Waffenrad«, ki ga je neznan mladenič prodal za 400 Din. Sedaj je poslalo avstrijsko orožništvo iz Lučan dalje poročilo o številnih vlomih, ki so se izvršili v njegovem okrožju in po Labudski dolini tekom letošnjega in lanskega leta. Osebn. opis vlomilca se strinja povsem z opisom aretiranega Čepa. Poleg tega je dokazano, da je ukradel Čep sedaj pri njem zaplenjeno kolo iz veže župnišča župnika Lovrenca Obergugenberga v labudski dolini v noči od 26. na 27. maja. 30. aprila pa je splezal pri belem dnevu skozi okno hiše posestnika Leopolda Menhardta v njegovo stanovanje ter vlomil v vse omare, iz katerih je pobral za kakih 1500 Din obleke.

nih ji pravicah in da so pogodbe zato, da se jih izpolnjuje in ne neprestano revidira, kot mislijo Nemci. Za Francijo je Youngov načrt izvršeno dejstvo s končnoveljavno vsebino, ki ga ni mogoče spreminjati vsako sezono.

Na revizijo Youngove pogodbe v dohodnem času tudi ne mislijo Zedinjene države, ki vztrajajo pri izpolnjevanju plačevanja zavezniških vojnih dolgov, ker ne morejo spričo sedanje gospodarske krize pogrešati teh nemalih milijonov. Dokaz je poslednji govor predsednika Hooverja, ki je odklonil vsako misel na revizijske dogovore o plačevanju vojnih dolgov.

Berlinski diplomati bodo znova spoznali ob tej priliki, da ni mogoče doseči vse tako naglo, kakor si mislija-

jo razni učeni zunanji politiki po kolonah nacionalističnega Hugenbergovega tiska. Neuspehi z manjšinsko ofenzivo pred Društvom narodov, z opozicijo proti delu pripravljalne razorožitvene komisije in avstrijsko-nemško carinsko unijo bi že lahko izučili nemške državnike in jih uverili, da more Nemčija doseči sanacijo svojega zavoženega gospodarstva in državnih financ samo v sporazumu z vsemi ostalimi prizadetimi državami. Saj so te države skupno žrtvale za ohranitev evropske civilizacije v svetovni vojni še daleko silnejše krvine in materijalne žrtve, kakor jih je do prinesla Nemčija vse do danes, potem ko je s svojo nesrečno in kratkovidno imperijalistično politiko sama zabredla v močvirje, v katerem se sedaj duši!

Gdynija, poljsko čudo ob Baltiku

Nedavno je bila Gdynija še neznatno ribarsko mesto z nekaj sto ribarji in s plitko peščeno obalo. Kmalu pa je postalo to mesto ob Baltiku kopališče, ki je imelo dvoje hotelov, nekaj vil in 4000 prebivalcev. Toda že v nekaj letih je naraslo število prebivalstva na 45.000. Gdynija je nudila naenkrat sliko velikega mesta s širokimi ulicami, bulvarji, modernimi trgovinami, urejeno kanalizacijo, vodovodom, elektriko, peto osemnadstropnimi palačami in ogromno luko z masivno zidano obalo, dolgo 8400 metrov. Mesto ima vse polno najmoderneje urejenih javnih zgradb. Večina poljskih bank ima tu svoje filijalke, veliko število trgovin in poslovalnic pa omogoča in posreduje importno in eksportno trgovino. Mesto je zrastle iz zemlje preko noči, kakor da bi ga gradile nadzemeljske sile.

Ogromni stroji so izdolbli peščeno obalo in kamen za kamnom, nastala je zunanja luka, notranja luka z ogromnimi bazeni, oddeljenimi z dolgimi pomoli, vojna luka, velikanova skladišča na obali in na širokih pomolih (samo pomol za premog je dolg cel kilometer ter ima 14 tirov za vagone), težki dvigalci kakor stolpi, luške ledenice za 600 vagonov biaga s stalnimi temperaturami od +15 do -15 stopinj Celzija in polno, polno tega, kar spada v moderno luko.

Tekom petih let je bilo izvršeno pravo čudo. Popolnoma napačno bi bilo mnenje, da sta zgradila Gdynijo nacionalni ponos Poljske in hitlerovska neustrpljivost Gdanska. Razlogi so mnogo obsežnejši: i ekonomski i strateški i politični. Gdansk ima v resnici divno moderno luko in premore letno 12 milijonov ton prometa. Gdynija zmora 10 milijonov. Poljski promet preko Gdanska in Gdynije je znašal l. 1930. 11.838.000 ton, kar znači, da bi vsaka izmed obeh luk zadostovala za poljski promet. Čez eno ali dve leti, ko bodo vse zgradili, bo zmogla Gdynija celo 15 milijonov ton letno.

Po versailliki pogodbi bi se morala posluževati Poljska luke »svobodnega mesta Gdanska«. Po nikakem sklepu pa ni Poljska dolžna primorati svoje državljanke, da bi govorili v Gdanskem nemški in da bi plačevali v »guldenih« mesto v zlotih. V Gdansk se namreč če-

sto dogodi, da premlatijo Hitlerovci kogarkoli, ki govori poljski, ali pa, da nobena trgovina ne sprejme zlotov, poljskega nacionalnega denarja. Radi te neustrpljivosti, sistematizirane po Hitlerjevem receptu, poljski gospodarski krogi izbegavajo gdansko luko.

Sedaj pa je nastal vrišč: Gdansk propada, luka miruje, Gdynija se dviga na račun Gdanska, Poljska krši pogodbo...

Versaillika pogodba sicer garantira Poljski njen lasten del v pomorski trgovini. Ali pa lahko vzdržuje suverena država svoj pomorski promet pod kontrolo druge države — v tem slučaju svobodnega mesta Gdanska? In v slučaju kakšnega zapletljajja?

In navsezadnje, naj li ostane skozi veke željena in priborjena, oziroma vrnjena obala mrtva, neizkoriščena? Stvarnost, potreba sedanosti narekuje Poljski izgradnjo lastne luke.

Še rezultat, kako se je razvijal poljski promet preko Gdanska in Gdynije; 100 naj pomenja celoten promet:

	Gdansk	Gdynija
1923.....	100	—
1924.....	99,6	0,4
1925.....	98,1	1,9
1926.....	93,4	6,6
1927.....	89,7	10,3
1928.....	81,6	18,4
1929.....	75,2	24,8
1930.....	69,4	30,60

Iz tega je razvidno, da gre tretjina poljskega prometa preko Gdynije. Številka pa ne vsebuje notranje vrednosti blaga in to je baš v tem slučaju važno. Razlika je potemtakem v uvozu in izvozu. Uvoz je rentabilnejši in se zato postopoma prenaša v Gdynijo. Leta 1927. je importirala Gdynija 230 ton riža, l. 1930. pa že 46.864 ton, a Gdansk l. 1930 samo 345 ton. Tako je nekdanji močan import riža preko Gdanska popolnoma zavrt. Baš tako je z umetnimi gnojili. Tudi eksport žita je prevzel v roke poljski žitni eksportni sindikat v Poznaniu, ki eksportira preko Gdynije 50% žita, trgovcem v Gdansk pa daje 15% deleža, kot njihovo letno kvoto.

Gdynija ni prazna beseda, temveč dokaz konstruktivnih in organizatornih sposobnosti slovanskega duha. Gdynija je velika slovanska zmaga na severu.

Mariborski in dnevi drobiž

Prihod gostov.

Jutri, v soboto, dospejo v Maribor z vlakom ob 18. uri delegati Zveze organizacij občinskih uslužbencev in vpokojencev Dravske banovine, ki se udeležijo naslednjega dne slavnostne otvoritve Pohorskega doma na Pohorju in redne letne skupščine Zveze istotam. Največ udeležencev je prijavljenih iz Ljubljane pod vodstvom predsednika Zveze g. dr. Moleta in Saveznega predsednika Fr. Govekarja. Iz kolodvora se gostje po slavnostnem sprejemu, ki jim ga priredijo tukajšnji mestni uslužbenci, odpeljejo takoj z mestnimi avtobusi do Reke in od tam peš na Pohorje.

Jugoslovanski dijaki v Draždanih.

V ponedeljek je dospela v Draždane skupina ljubljanskih dijakov-arhitektov pod vodstvom profesorja Ivana Vurnika. Dijaki so bili zelo pristržno sprejeti ter so si ogledali razne stavbene zanimivosti v mestu in okolici.

Šahovska simultanka v Trbovljah.

V sredo se je vršila v Trbovljah velika šahovska simultanka jugoslovanskega šahovskega mojstra Bogdana Pušenjaka, ki je igral proti 28 igralcem. Semifinale se je pričel okoli pol 9. ure. G. Pušenjak je zadel v trboveljskih šahistih na odporne nasprotnike ter je završil partijo po štiriurni ostri borbi z uspehom 18 dobljenih in 10 izgubljenih iger. Vsekakor je dosegel s tem naš mladi mojster zelo lep uspeh in je le želeli, da bi vztrajal na svoji poti ter prispeval po svojih močeh k afirmaciji jugoslovanskega šahovskega pokreta.

25 let prosvetnega dela

proslavlja letos Kmetijsko bralno društvo v Rogoznici pri Ptuj. V proslavo jubileja priredi društvo v soboto 13. tm. ob 18. počaščenje umrlega ustanovitelja in drugih članov na rogozniškem pokopališču, nato ob 20. v dvorani gost. Bračič slavnostni večer z govorom, petjem ptujske Glasbene Matice in igro »Naša kri«; v nedeljo 14. tm. ob 8. slavnostna maša, ob 15. ljudska veselica v vseh prostorih gostilne Bračič.

Ukinjen nedeljski izletniški vlak.

Direkcija državne železnice v Ljubljani poroča, da se vsled slabe frekvence ukine pričenši s 14. junijem 1931 izletniški nedeljski vlak št. 9027 na progi Brezno-Ribnica-Maribor gl. kol., ki je odhajal iz Brezna-Ribnice ob 21. uri ter prihajal v Maribor gl. kol. ob 22. uri 4 minut. Nedeljska vlaka št. 9022 Maribor gl. kol.—Brezno-Ribnica in v obratni smeri vl. št. 9025 vozita še nadalje nespremenjeno toda brez povlastice.

Pohorska splavarska eskadrila na Dravi.

Davi se je po daljšem odmoru pojavila na našem Pristanu pravcata eskadrila 10 splavov zelo velikih obsegov. Kakor smo se pri splavarjih informirali, je naš pohorski les namenjen za lesna tržišča v Osijeu in Beogradu, kjer vlada veliko povpraševanje po našem lesu. Prav impozantna gospodarska eskadrila, okrašena s ponosnimi državnimi zastavami, je krenila predpoldne proti jugu.

Predavanja o pečenju brez masti.

Na pobudo mestne plinarne je priredila te dni tvrdka Junker & Ruh iz Karlsruhe več predavanj o pečenju in peki. Predavala je znana strokovnjakinja gđ. Erika Perg iz Dunaja vsakokrat v nabito polni dvorani dekliske meščanske šole v Cankarjevi ulici o modernizaciji kuhinje in o napravah, ki olajšajo gospodinjstvo delo v kuhinji. Mariborske gospodinjice so z velikim zanimanjem sledile simpatični predavateljici, ki je v enournem nazornem predavanju obrazložila udeleženkam s praktičnimi poskusi načine pečenja, peke in kuhe.

Bosanske črešnje.

Danes je pripeljal bosanski veletrgovec s sadjem g. Osman Šabić iz Čamca 50 košar bosanskih prvovrstnih črešenj na trg in jih je prodajal po Din 3 kg; medtem ko se domače črešnje prodajajo po Din 3—4 za liter pa so še bolj vodene, so bosanske popolnoma zrele.

Kongres unije slovanskih žena.

V Varšavi je bil odprt kongres unije slovanskih žena, ki bo razpravljala o raznih aktualnih ženskih vprašanjih. Udeležile so se ga tudi zastopnice jugoslovanskih ženskih organizacij.

Članom OUZD.

Često se dogaja, da delavci, ki so zaposleni v zavarovanju podvrženem delu, ob obolenju, porodu, nezgodi in smrti ne prejmejo zakonitih predpisov oziroma pogojev, ki omogočajo nemoteno dodeljevanje pripadajočih podpor. Nepoznanje tozadevnih predpisov povzroča tudi neljube spore med člani in upravo OUZD. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je, hoteč temeljito seznaniti svoje člane z vsemi predpisi o postopku ob obolenjih, nezgodah, porodu itd., izdal knjižico dr. Jože Bohinca »Pomoč delavcem«, katere v pregledni obliki našteva vse zakonite predpise in navodila, kako naj član ravna, kadar potrebuje pomoč od zavarovalnice. Knjižico je priložen tudi tabelaričen pregled odtegljajev, ki jih mora plačati delojemalec v posameznih mesecih razredih od svojih prejemkov na mesec, teden in dan. Istotako vsebuje knjižica navodila o prijavi delavcev in nameščencev v zavarovanje in drugih dolžnostih delodajalcev ter je koristna tudi delodajalcem. Zakaj tudi delodajalci opuščajajo iz nevednosti in nepoučenosti marsikaj, kar ima za posledico, da njih uslužbenci ne dobe zakonitih podpor. Krivdo pa nato zvrčajo nehoti eni in drugi na urad. Poznanje zakona in drugih določb utegne, če že ne popolnoma, vsaj večinoma odpraviti neprijetna nesporazumjenja, krivice in spore. Vsem, ki se jih tiče zakon o zavarovanju delavcev, priporočamo, da si nabavijo knjižico »Pomoč delavcem«. Dobiva se pri OUZD v Ljubljani in vseh njegovih ekspoziturah po nabavni ceni Din 4.—.

Prekurmški med.

Med najvažnejše izvozne predmete Prekmurja spada prekmurški med. Čebelarstvo je v Prekmurju zelo razvito ter producirajo tamošnji čebelarji prav izboren med, ki pa je žal še premalo poznan. Cene medu so zelo ugodne ter je želeli, da bi se zanimali zanj tudi naši trgovci. Natančnejša poročila daje radevolje oddelek za kmetijstvo na sreskem poglavarstvu Maribor, Levi breg.

Trg za ribe.

Danes so se prodajale tonine po 21 Din kg. — Zelo značilno je pa, da so si prodajali škombri na eni stojnici po Din 30, na drugi pa po Din 20 kg.

Tombola v Dogašah

ne bo 14. julija, kakor je bilo v ponedeljekvi številki pomotoma javljeno, ampak v nedeljo 14. junija.

Aretirana

je bila neka Matilda M. iz okolice Šmarje zaradi potepuštva in prepovedanega povratka v Maribor, iz kjer je izgnana za dve leti.

Poskus samomora.

45letni zidar A. D. iz Vinarjev v občini Krčevini je sinoči segel po večji dozi ocatne kisline. Ko pa je začela učinkovati, je naprosil sosede, da so poklicali reševalno postalo. Možaka so z reševalnim avtom odpremili v splošno bolnico. Njegovo stanje je zelo resno.

Težka nezgoda pri podiranju dreves.

Včeraj popoldne se je v Gradiški pri Zgornji Sv. Kungoti zvrnilo na 50letnega Celcerjevega viničarja Josipa Pukla padajoče drevo, ki mu je levo nogo do cela zdrobilo. Ponesrečenca so z reševalnim avtom odpremili v splošno bolnico. Poškodbe so zelo težke.

Čudna znamenja na nebu.

Kaj to pomenijo? Astronomi napovedujejo za jutri v soboto 13. t. m. med 9. in 10. uro zvečer, da se bodo prikazala ravno nad vzhodnim Pohorjem prečudna znamenja, ki bodo vidna tudi iz Maribora. V mavrično prolijavajočih se barvah in v bengajčni luči bodo z najvišjega vrha ožarjala nebo in metala nebeško svetlobo doli do mesta. Razlagajo jih za meteor, kometo, mi pa pravimo, da je to »gloriosa« Pohorskega doma, ki bo drugi dan odprt. K njemu vodijo iz Rekečasne trikotne belorodeče markacije, postavljene v kratkih presledkih na drevesih.

Avtobusni promet v nedeljo do Reke.

V nedeljo 14. t. m. povodom otvoritve Pohorskega doma vozijo mestni avtobusi ob 4, 5, 5.30, 6 in 6.30 z Glavnega trga preko Hoč na Reko. Vožnja z avtobusi iz Reke v Maribor se bo vršila po potrebi od 20. ure naprej.

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Petek, 12. junija. Zaprto.
Sobota, 13. junija ob 20. uri »Evangeljnik«, ab. B. Kuponi.
Nedelja, 14. junija. Zaprto.

Iz gledališča: V soboto, 13. t. m. bo prva ponovitev Kienzlove opere »Evangeljnik«, ki je pri svoji premijeri dosegla pri publiku odličan uspeh, o čemer je pričalo burno priznavanje občinstva, ki je sodelujoče soliste nagradilo s številnimi aplavzi. Ab. B. — Proslava 25letnice oderskega delovanja člana mariborskega gledališča Eda Groma bo v četrtek, 18. junija. Nastopil bo kot Rudolf v historični tragediji »Mayerling«, ki jo je napisal francoski pisatelj Claude Anet in katero so pred kratkim vprizorili v Zagrebu z velikim uspehom.

Evangeljnik

Zal šele koncem sezone se je uprava gledališča odločila za drugo opero v tej sezoni. Sinočnja predstava Kienzlove izredno melodiozne muzikalne drame »Evangeljnik«, ki je že pred leti doživela na našem odru velik uspeh, je pokazala, kako si občinstvo želi takšnega umetniškega užitka in kako se dajo tudi z razmeroma malim aparatom z uspehom uprizoriti tudi operna dela na našem odru. Z boljo v duši smo se sinoči spominjali onih lepih dni naše mariborske opere, in navdajalo nas je upanje, da se nam morda vendarle še zopet povrnejo časi, ko bomo imeli na našem odru zopet stalno dramo in opero, veseloigro in burko ter opereto. V režiji g. Truhovića je inscenacija lepo uspeša, zbor je izvzemši nekaj malih slabih točk

bil dober in trden, dirigent Lojze Herzog je imel orkester in zbor krepko v rokah. V glavni ulogi aktuarja Matije in kasnejšega Evangeljnika je nastopil kot gost g. Angelo Jarc. Končne sodbe po prvem nastopu ni mogoče izreči, eno pa je gotovo: g. Jarc je pevsko in igralsko močen talent. Njegov glas je v višinah in nižinah polno zvoneč, trebalo mu bo pa še veliko šole, in smo prepričani, da se bo g. Jarc v svojem lastnem interesu izšolanju svojega glasu posvetil z vso ljubeznijo. Igralsko je bil spočetka še malo nesiguren, se je pa že koncem prvega dejanja ter v drugem in tretjem dejanju silno razmahnil in ustvaril izredno uspešni tip Evangeljnika. Ako je Jarčev nastop pomenil njegov debut, treba reči, da si je na mah osvojil publiko, ki ga je že po drugem, zlasti pa tudi po tretjem dejanju navdušeno ponovno priklicala pred zaveso. Magdaleno je kot gost kreirala naša stara znanka gospa Zamejč-Kovičeva, ki se ji je pa poznalo nekaj utrujenosti po prestani bolezn. Učitelj Ivana je igral kot gost g. Fr. Neralič, istotako naš star znanec in v glasbenih delih neizogiben partner. Bil je kakor vedno dober pevsko, pa tudi igralsko. Otroški zbor v drugem dejanju je bil na mestu. Občinstvo, ki je napolnilo gledališče kakor malokdaj, je svojo hvaležnost za lep umetniški užitek ponovno izražalo z burnim aplavzom. S.

Izlet »Meje« na Špičnik!

Kdor bi hotel z avtobusom do Svečine, vedi, da je odhod ob pol 9. uri z Grajskega trga, nazaj pa zvečer po skupnem dogovoru s podjetjem, predvidoma ob pol 20. uri. Hrano prinesite s seboj! Za slučaj slabega vremena se izlet odloži.

Če v Ameriki pogine slaven pes . . .

Amerika je pokazalo zopet svojo originalnost. Med tem, ko je na stotine delavcev brez posla, ko tisoči in tisoči rodbin stradajo radi ekonomske krize, ko se vrste dan za dnevom strahovite tragedije lačnih, Amerika objokuje smrt — psa. Amerikanski časopisi so prinašali na prvi strani, z velikimi črkami v črnem robu pretužno vest, da je najpopularnejši pes na svetu, ki je seveda Amerikanec, ljubljeni Igloo, last admiralja Byrda, poginil radi vnetja pljuč. Sledile so biografije tega psa, kakor da bi šlo za bogve kakšno veliko osebnost. Nekatere žene, ljubiteljice živali, so ob tej strašni vesti padle celo v nezavest. Brezdvomno je bil Igloo popularna osebnost v Zedinjenih državah poleg svojega glasovitega gospodarja Byrda, ki je preletel oba zemeljska pola. Tudi mali terrier Igloo, si je pridobil slavo na ta način, da je spremljal svojega gospodarja na vseh njegovih nevarnih potovanjih ter je kljuboval strahoviti polarni zimi. Sedaj pa je do bil nenadoma gripo v Bostonu, težko je obolel na vnetju pljuč in je po nekaj dneh že iztegnil tace in — preminil. Vse zaman so bili poskusi znamenitih zdravnikov, zaman je bila gospodarjeva nežnost — Igloo je podlegel bolezni. Igloo-ja je poznala vsa Amerika in je torej umljiva velika žalost vseh Yanke-jev. Byrd ni potoval nikamor brez Igloo-ja, ker je bil trdno prepričan, da mu prinaša ta pes srečo. Igloo pa je spremljal Byrda tudi pri vseh proslavah, tako da je bil soudeležen pri ovacijah svojega gospodarja. Fotografski reporterji so ga slikali za časopise in ilustracije, kakor vse ostale člane antarktične ekspedicije. Našli so se tudi slikarji in kiparji, ki so upodobili Igloo-ja. Velika oljnata slika, ki predstavlja Igloo-ja, je nameščena v galeriji slik v Philadelphiji.

Amerikancem nikakor ne gre v glavo, kako je mogel podleči Igloo. Prehlajenju v Ameriki, ko pa je polni

dve leti ključoval mrazu 60 do 70 stopinj in je bil navajen na polarno zimo. Da bi bila žalost še večja, sporočajo časopisi, da je bil za časa Igloo-jeve smrti Byrd odsoten in ni mogel biti poleg smrtne postelje svojega psa. Niti slutiti ni, da je smrt tako blizu, ko je prepustil svojega psa v varstvo veterinarjem in odpotoval v Springfield, da bi predaval o poslednji polarni ekspediciji. Baš, ko je končal predavanje in ko so se vršile priprave za svečanost na čast slavnega raziskovalca tečajev, je došel brzobjav, ki je javil, da je preminul Igloo. To je slavnega raziskovalca tako potrla, da je takoj odpovedal vse svečanosti v znak žalovanja ter se je ves potrt vrnil v Boston, da bi prisostvoval sprevedu svojega nepozabnega Igloo-ja. Novinarjem je izjavil Byrd, da je s smrtjo Igloo-ja zapečaten njegov usoda, češ, da je to najboljši znak, da ga je zapustila tudi sreča, ko je preminulo bitje, ki je to srečo prinašalo. Opustiti namerava vsa nadaljnja podjetja, pa tudi polet preko Oceana. Brez psa lahko računa sigurno na nesrečo. Byrd bo žaloval cele tri mesece za svojim psom ter se bo udal samoti. Za tri mesece je odpovedal vsa najavljena predavanja. Boston, veliko ameriško mesto, se je bilo zavilo v črnino, ko so spremljali Igloo-ja njegovi oboževalci do groba. Na pogreb so prišli ljudje iz daljnjih krajev. Prisostvovali so tudi odposlanec ministrstva mornarice Zedinjenih držav Severne Amerike in vsi člani poslednje antarktične ekspedicije ter mnogogostevalni Byrdovi prijatelji in člani raznih društev za zaščito živali. Mrlič je počival na velikem vozu, natripanem z venci. Ob velikem ganotju vseh prisotnih, ob globokih vzdihih in pridušenem ječanju je bila spuščena majhna rakev v zemljo na bostonskem pokopališču Pine Ridgu, kjer počivajo ostanki mnogih psov glasovitih ljudi.

Nova enciklopedija o Židih

Dosedaj sta obstojali dve enciklopediji o Židih in to v angleškem in ruskem jeziku. V obeh je sistematski ponazorjeno življenje, običaji, znanost in kultura Židov. Enciklopedija pa, ki bo izšla v kratkem v nemščini, bo daleko prekašala obe omenjeni, tako po obsegu kakor po sistematskem pregledu. Enciklopedijo urejuje dr. Jakob Klatzkin in profesor dr. I. Elbogen. To delo naj bi obsegalo zgodovino in sedanje stanje Židov v svetu. Dosedaj je izšlo sedem zvezkov tega monumentalnega dela in sicer v nakladi Verlag Eschkol A.-G., Berlin.

Enciklopedija je urejena po sistemu monografije, tako da bodo obdelana poedina vprašanja v njihovem organskem razvoju od najstarejših dob pa do danes. Pisca sta si zadala nalogo, obdelati posebno temeljito celo vrsto področij, katera so bila dosedaj še precej nerazčiščena. Tako n. pr. področje židovske umetnosti, folklor, demografije, statistike o poklicih itd. O mnogo razpravljanih področjih židovske znanosti, o raziskovanju biblije bo v glavnem iznešeno vse, kar se je dosedaj o tem pisalo in prenašalo po ustnem izročilu. Od vseh spornih, internih židovskih stvarih bodo podana samo obširna informativna dejstva. O organizaciji Židov v sedanosti bodo objavljeni prispevki njihovih sedanjih predstavnikov. Redaktorja enciklopedije bosta skušala kolikor mogoče izločiti obilno prevelikega števila portretov, kakor je to za leksikon neizogibno, zato pa se bo polagalo težišče na tabele in umetniške produkcije, ki lahko mnogo boljše in intenzivnejše prikazujejo razne epohe. Tako nam lahko prikazujejo n. pr. reprodukcije purimskih svečanosti srednjega veka celotno židovsko religiozno in kulturno življenje v oni dobi. Specijalno poljavljaje je posvečeno Židom v Afriki.

Posebno interesanten material, z mnogoštevilnimi ilustracijami, je zbran v izkopaninah, ki so v poslednjih letih v marsičem osvetlile zgodovino Židov. Mnogo tega, kar se je smatralo doslej za biblijske legende in pripovedke, se je izkazalo s temi izkopaninami kot zgodovinsko dejstvo. V tem pogledu je zbran v enciklopediji dragocen material.

Novo stališče Vatikana glede duhovniških kandidatov

Kakor je znano, je Sveta Stolica leta 1926, pozvala ves škofovski zbor, da naj kolikor mogoče najmanj dovoljuje kandidate duhovnikov, posebno, če vrše ti dolžnost duhovnega pastirja. Ta naredba se je nanašala tudi na madžarski parlament, v katerem je precej poslancev-duhovnikov. Ob priliki svojega sedanjega obiska v Rima je razpravljal o tem vprašanju madžarski nadškof primas dr. Seredi z državnim sekretarjem monsignorom Pacellijem, ki je izjavil, da Sveta Stolica ni pricipijelno proti politični delavnosti duhovništva, pač pa prepušča odločitev v poedinih slučajih cerkvenim starešinam duhovnih pastirjev, ki kandidirajo. To stališče ponovno omogoča izvolitev duhovnikov za narodne zastopnike, ker je tudi madžarski škofovski zbor zavzel napram temu vprašanju pozitivno stališče, izvzemši škofa v Jegri in Subotištu.

Rusija računa z dobro žetvilo

Sovijski tisk objavlja statistike o letošnjih izgledih za žetev ter napoveduje znaten porast izvoza ruskega žita. Z uvedbo motornih plugov je bilo obdelanih mnogo doslej zapuščenih predelov zemlje in posejanih z žitom. Letošnja žitna žetev bo celo prekoračila višino pridelkov, predvidenih v petletnem gospodarskem načrtu. Zelo ugodna so tudi poročila o stanju bombaževih nasadov, ki jih sovjeti še vedno spopolnjujejo, da bi se kar najbolj emancipirali od uvoza bombaža.

Specijalisti za lepoto v Hollywoodu

V Hollywoodu imajo dvoje specijalistov za lepoto, ki uživata velik sloves. Vse operacije, ki sta jih doslej izvršila, so imele najlepši uspeh pri vseh moških in ženskah, ki so se dali polepšati ali pomladiti. V prvi vrsti so to filmski igralci in večina si da preoblikovati nosove. Zadnji, ki si ga je dal operirati, je bil bivši boksaški mojster Carpentier. Za časa njegove boksaške kariere je dobil njegov nos toliko nemilih udarcev, da je bil popolnoma razploščen in brez oblike. Ko je prišel k filmu, se ni smel nikdar slikati v profilu in mu je vsled tega pretela nevarnost, da izgubi svojo vrednost v filmskem kraljestvu. Carpentier je odšel k specijalistu, ki mu je popravil nos, da je sedaj naravnost lep človek in ima v službi mnogo več uspehov. Naravno, da se je sedaj njegova žena dvakratno zaljubila vanj.

Zelo znane korekture nosov so se izvršile na Rikardu Dixu in Bebi Danielsovi. Dix je imel skrivljen nos, ki pa je sedaj popolnoma raven. Nos Bebe Danielsove ni bil niti mal niti velik, niti tanek ali debel, ni pač imel lepe oblike, vsled česar je mnogo trpela lepota igralkice. Dala se je pogovoriti in si popraviti svoj nos, ter je po srečno prestali operaciji silno napredovala v svojem poklicu. Prav tako pa lahko prinese korektura nosu igralcu škodo, kot se je zgodilo Otonu Ledererju. Vselej je nastopal v vlogah žida, ter je s svojim ogromnim nosom osvojil vse, smeha željne gledalce. Ko se mu je posrečilo dobiti zelo dober angažma, je bil mnenja, da ne more storiti nič boljšega, kot če si pusti operirati svoj ogromen nos. Po izvršeni operaciji je v svoje največje zadovoljstvo konstatiral, da je dobil krasen grški profil. Baš so imeli zanj pripravljene velike židovske vloge, ali ko so ga videli z grškim profilom, so bili silno iznenađeni, ter so ga odpustili, ker bi bil s svojim klasičnim profilom za te vloge popolnoma nemogoč. Hotel je vložiti tožbo za odškodnino, toda advokat mu je svetoval, naj to misel opusti, ker se je po svoji zunanosti res izpremenil in ni več oni Lederer, ki ga je družba angažirala. Kot grd človek bi napravil karijero, a kot lepemu mu je karijera uničena.

Mnoge igralkice se skušajo pomladiti s težkimi kurami za shujšanje, z odpravo gub na licih itd. Na ta način se je rešila Francozinia Renée Adorée ki se je vsled odeblosti bala, da izgubi angažman. Sedaj zopet nastopa kot zvezda neke velike družbe.

Sokoli obiščejo Pariz

Na seji izvršnega odbora saveza Sokola kraljevine Jugoslavije je bilo sklenjeno, da se udeleži jugoslovnsko Sokolstvo z veliko deputacijo 50letnice francoskih gimnazij. V delegaciji bo nad 500 članov in članic v kroju. Proslava se bo vršila v Parizu, kjer se bodo naši Sokoli poklonili francoskemu neznanemu junaku, obiskali kolonialno razstavo in razne francoske institucije. Ob tej priliki se bo vršila v Parizu tudi velika mednarodna telovadna tekma, Jugoslovnski Sokol se bo teh tekem udeležil z vzorno tekmovalno vrsto, v kateri bo tudi naš Tošo Primožič. Delegacija bo odpotovala v Pariz 10. julija. Prijave udeležencev sprejema pisarna Sokola kraljevine Jugoslavije v Beogradu.

V sovjetski Rusiji si privoščijo marsikatero novost. Tako so ustanovili nedavno v Moskvi koncentracijsko zbirališče ženskega mleka, v katero oddajajo svoje mleko matere, ki ga imajo več kot ga potrebuje njihova deca. Po podatkih, ki jih objavlja sovjetski tisk, je bilo zbranih od 30 žena 722 litrov mleka, ki so ga plačali po pet rubljev liter. Poleg tega dobivajo matere, ki oddajajo mleko v centralo, še posebno doklado pri preiskrbi z živili. Seveda so žene, ki stoje v poslovnih odnosih s to centralo, pod stalnim zdravniškim nadzorstvom. Na ta način zbrano mleko razdeljujejo v prvi vrsti med delavsko deco.

Sport

Mednarodne rokoborbe

so končale včeraj, šesti večer, sledeče: napeti boj med Contasom (Sedmograška) in Saksoncem Frankom je po izločenju borbi končal v 25. min. neodločeno. Drugo srečanje rumunskega mojstra Pecascu in van de Borga (Nizozemska) je po 14. minuti končalo z zmago žilavega Rumuna, ki je iz učenega van de Borga z lepim trikom položil na lopatice. Zadnji par sta tvorila Belič (Bolgarija) in Orszowsky (Poljska). Ves napor in brzina ni Beliču pomagala, nasprotnik je bil pretežak in preširok za njega. Tudi dvojne nelsonne mu je raztrgal. Po večih kočljivih situacijah za oba je borba končala po 25 minutah neodločeno. — H konkurenci se je pismeno prijavil tudi nek rokoborec iz Zagreba, ki pa noče izdati svojega imena in bode nastopal kot »Črna maska«. V slučaju poraza pa bode odložil masko in javil svoje ime. Prvič nastopa že jutri 12. t. m. proti Nizozemcu van de Borgu. Kot drugi par nastopata Poljski »lev« Orszowsky in šampion Sedmograške Contas. Že dolgo vlada za ta boj med občinstvom poseben interes. Tudi zadnji par bode nudil izredno zanimiv boj; vrši se odločilna borba med Rumunom Pecascu in simpatičnim tehničarjem Frankom (Saksonski). V soboto, dne 13. t. m. se rokoborbe radi koncerta »Drave« v dvorani »Union« prične šele ob 22. uri. Tokrat nastopi tudi prvič Mariborčanom dobro znani zamorski mojster Tom Sayer.

Državno lahkoatletsko prvenstvo moštev

Končni placement moštev v tekmovalstvu za državno lahkoatletsko prvenstvo je naslednji: 1. Concordia 78.910,25 točke, 2. Hašk 78.329,43, 3. Primorje 46.894,92, 4. Ilirija 22.966,45, 5. Maraton (Zagreb) 15.792,92, 6. Makabi (Zagreb) 6978,40.

Tenis turnir za prvenstvo Jugoslavije

V Zagrebu se vrši nacionalni tenisturnir za prvenstvo Jugoslavije. Udeležba tekmovalcev je jako velika. Najvažnejši rezultati včerajšnjega dne so naslednji: gđc. Ravnikar (SK Celje):Jela Schweighard (Hašk) 6:3, 6:4, Šivič (SK Ilirija):Kopsa (Zagreb) 6:2, 6:2, De Monti (Split):Kumanudi (Beograd):Kovač (Hašk):Radovanovič (Z.K.D.) 7:5, 6:4. Največ izgledov za naslov prvaka v kategoriji dam posamezno ima Slovenka Ksenija Ravnikova (Celje), v kategoriji juniorjev pa Ljubljčan Šivic.

SK Železničar, nogometni odsek

Prvo moštvo igra v običajni postavi v soboto, dne 13. t. m. ob 16.30, v nedeljo pa ob 18. uri. Vsi igralci morajo biti najmanj 1 uro pred začetkom tekme na igrišču. Rezerva Mahajnc in Pezdicek I. Mladina igra v nedeljo ob 14.30 proti mladini SK Rapida. Postava je razvidna na deski v garderobi. — Načelnik.

SK Železničar, lahkoatletska sekcija

Lahkoatletci, ki so določeni za štafetni tek, morajo biti najkasneje ob 10.30 na igrišču ISSK Maribora. — Načelnik.

Nov svetovni plavalni rekord

Francoski plavalni rekorder J e a n T a r i s je lastni svetovni rekord v plavanju na 800 m od 10:19.4 zboljšal na 10:17.2.

Lahkoatletski damski miting

priredi SK Rapid v nedeljo, dne 14. junija na lastnem igrišču.

Sokolstvo

Župni izlet

Prosim starejše brate vseh mariborskih edinic, naj mi javijo na dopisnici do 16. t. m., da prevzamejo dolžnost reditelja na izletu. — Dr. Irgolič.

Zaročenec rumunske princeze Ileana v Zagrebu

S svojim letalom je pristal na boronjajskem letališču Anton Habshurški, zaročenec princeze Ileana. V Zagrebu se bo mudil nekaj dni in se je nastanil pri baronu Nikoliču.

M. Zevacco

V senci jezuita

Zgodovinski roman.

130

Tako govoreč, Manfred, sem uprla svoje oči v signora Lukrecijo. Črte njenega obraza so bile vse izčrpane od sovraštva...

Mnogo človeških obrazov sem videla potlej, ki so izražali srdita čustva, toda na nobenem nisem videla več tako neutešenega sovraštva. Toda nisem se bala.

Narobe! Rekla sem si, bo ta močna žena znala držati svojo besedo, in da mi otme sina, ako ji pomorem. Zdelo se je, da jo zadovoljuje moja gorečnost; rekla mi je:

»Mož, ki ga imam v mislih je...«

Prekinila se je in dejala:

»Toda, če me kdaj izdaš...«

»Ko se bojte, da bi vas izdala, signora, mi izročite mojega sina smrti, pa umrem tudi jaz, in vi ste brez skrbi!«

»Dobro torej... Ta mož je vitez De Ragastan, ki je postal grof Alma in gospodar Montefortski. In tista žena je njegova soproga, kneginja Beatrice. Njiju bivališče je grofovska palača v Montefortu. Srečna sta. Toda jaz hočem uničiti njuno srečo...«

»Kaj je treba storiti?...« vzkliknem jaz. »Vešča sem umetnosti strupov... ako hočete...«

»Strup! Mislim, da poznam tudi jaz vse tajnosti njegov... toda strup je za Beatrice še vse premalo in premalo za Ragastana!«

Čakala sem, ugibaje, kako muko je pač namenila ta strašna ženska tema dvema človekoma, ki ju jaz niti ne poznam.

Ona pa je izpregovorila naposled:

»Poslušaj... Ta Ragastan je imel dva otroka... Oba sta mu umrla... Rodil se mu je tretji... sin je. In ta bo živ, zakaj podedoval je vso silo svojega očeta... in ta otrok je bog svojih starišev; oba živita samo zanj.«

»Zdi se mi, da vas razumem, signora... tega otroka naj umorim?«

Prav hladno sem rekla to; in prisežem ti, Manfred, brez pomisleka bi bila umorila otroka grofa Alma, da rešim svoje lastno dete — samo če bi bila ukazala signora Lukrecija. Toda njena volja ni bila takšna.

»Ne prekinjaj me,« je dejala. »S tem, da umoriš otroka, jima je prizadejana brez dvoma velika bolečina... toda čas bi ublažil po malem to muko... Kar je mrtvo, je mrtvo, in človek pozabi to — vsaj v teku let... Ako pa je nasprotno otrok izgubljen za njiju in vesta kljub temu, da živi... potem si lahko misliš, da bo pekel slajši od njunega življenja! Gotovost, da se potika njihov sin, ugrabljen po ciganih, po svetu semferija, nesrečen in tepen, in da umira polagoma... Predstavlja si, kako sedita zvečer ob svojem zapuščenem ognjišču in govorita med seboj: Kakšne muke trpi našin otrok v tem trenutku? Na katerem kraju sveta? Pod katerim nebom?... Ah, nikdar ne bova vedela tega!... Da, da, to je kazen, to je kazen, ki sem jo bila izmislila za njiju!«

»Torej naj ukradem otroka,« sem vprašala jaz.

»Da: ukradi ga, odnesi ga, napravi iz njega cigana in razbojnika, ki pogine nekoč na morišču!«

»Vse to storim!« sem ji odgovorila.

»Toda pokazati mi boš morala otroka.«

»Kako boste vedeli, da je res on? Kdo vam dokaže, da vam nisem pokazala drugega, kupljenega otroka...«

»Tvoje vprašanje mi dokazuje, da se ti bo posrečilo; vseč mi je. Bodi brez skrbi, kako bom spoznala Ragastanovega otroka: poznam ga. Videla sem ga dovolj natanko, da vem, da me ne boš mogla prevariti. Pridi torej po tem k meni in mi pokaži otroka.«

»Tukaj?«

»Nel Pridi v Feraro, zakaj v Mantovi ostanem samo še par dni. Ako se ti posreči, dobiš 500 zlatnikov.«

»Zlato je lepa reč, signora, toda če mi vrnete sina, ne zahtevam ničesar drugega.«

Po teh besedah sem se poslovila od signore Lukrecije.

Takoj sem se odpravila na pot, sama brez spremeljalca.

Zdelo se mi je, da se v taki reči ne smem zaupati nikomur razen sebi. Svojemu možu sem napovedala sestanek v Marselju, v Provansi; to je veliko mesto kjer ostaneš izlahka neopažen v množici ljudi, ki jih izkrcavajo ladje, prihajajoče od vseh vetrov.

Šla sem torej in dospela čez deset dni v Monteforte, ki ga krasi prelepi vrtovi in krasna vojvodska palača. V gorah leži in težak mu je dohod.

Še tisti večer, Manfred, sem dospela tjakaj, in se mi je posrečilo priti skrivaj na vojvodski vrt.

In tam sem videla otroka, ki sem ga hotela ukrasti. Tisti otrok si bil ti, Manfred!

Morda — rekla bi, gotovo — me boš sovražil zaradi tega priznanja. Da, sovražil me boš. Toda tvoje sovraštvo, Manfred, me ne briga. Nič mi ni več dragocenega na tem svetu, zdaj, ko sem že zdavnaj izgubila svojega sina, zaradi katerega sem privolila v zločin, ki je tolikanj izpremenil tvojo usodo. Po vsem, kar sem pretrpela, pa si lahko predstavljam, kaj sta pretrpela tvoja roditelja.

Sovraži me torej Manfred, saj zaslužim...

Toda upoštevaj, da me nič ne sili pisati ti to pismo, in da ne bi izvedel resnice nikoli, ako ne bi hotela jaz! Vzrok tega je to, da sem te sčasoma vzljubila, dasi ti nisi nikoli zapazil tega. Saj mi je bilo tudi malo mar, kazati ti gorkoto, ki se je v nemala do tebe v mojem srcu. Ali ženske ne morejo živeti brez ljubezni. Saj ni, da bi morala vsaka negovati kakega otroka... Priznam pa, da so bili dnevi, ko sem se spraševala z resnobo, ali mi nisi kakor pravi sin.

In zato želim, da bi ti bila odslej dodeljena sreča v življenju.

Moja kazen bo misel, ki jo bom mislila še v zadnjem trenutku, da me sovražiš!

Toda nežna postajam in ganjena... Ne, ne... drugačno je moje delo.

Torej, kakor sem ti dejala — že prvi dan se mi je posrečilo videti otroka, njegovega očeta in njegovo mater, ne da bi me bil kdo opazil.

Oče in mati sta res oboževala svoje dete! O tem se nisem mogla varati — predobro sem poznala roditeljsko ljubezen.

Razlagati, kaj sem storila, da sem dobila otroka, bi bilo preobširno; vedi samo to, da sem se morala v to svrhu poslužiti pomoči mladega Napolitanca, ki je bil takrat v Montefortu... On mi je pripomogel, da sem peti dan zvečer odhajala iz Monteforta z otrokom v naročju.

Potrebovala sem osem dni, da sem prišla iz Monteforta v Feraro.

Vsega skupaj sem bila odsotna dvajset dni — deset dni manj, nego mi je bila dovolila signora Lukrecija Boržija.

Kakor hitro sem prišla v Feraro, sem te odvedla k signori. Pogledala te je zamišljeno in mrko. Nato je zamrmrala:

»Res je on!«

Nato mi je naštel 800 zlatnikov, ne pa samo 500, kakor mi je bila obljubila.

Dve uri na to sem objela svojega sina, ki ga je bila dala prepeljati iz Mantove v Feraro.

Pogodili sva se, da te odpeljem v Pariz in se ne vrnem nikoli več v Italijo.

Lukrecija Bordžija mi je dejala, da pride v Pariz prepričan se, ali sem prav ubogala njena navodila.

Odšla sem torej s sinom in s teboj ter prispela v Marseljo, kjer sem našla svojega moža. Nato smo potovali po raznih ovinkih v Pariz, kjer smo se naselili v Dvoru Čudežev...

Žal, da si s tem zločinom nisem pomagala mnogo kajti... toda ostalo ni tvoja briga.

Kar se tiče tebe Manfred, bi bilo odveč omeniti, da si jokal mnogo in mnogo klical svojo mater, nazadnje pa si vendarle popolnoma pozabil Italijo.

Ostalo ti je znano...

Svojega očeta viteza De Ragastana in svojo mater kneginjo Beatrice, si videl te dni in govoril z njima. Vedeti moraš torej sam, kje ju najdeš.

Manfred, povedati ti nimam ničesar več.

Poslavljam se od tebe na veke. Ako se me spomniš katerikoli, sovraži me, ako hočeš, a misli tudi na to, da nisem nikoli izpolnila svoje obljube, da te hočem mačiti... nikdar ti nisem marala storiti zlega... in misli na to, koliko je pretrpela starka, ki ti piše te vrstice... Oh koliko!

Z Bogom Manfred!«

Takšno je bilo pismo, ki ga je držal Manfred v drhtenju rok in ga čital večkrat zaporedoma.

Pričalo mu je, da je storila Ciganka sicer strašen zločin, njeno srce pa da vendar ni bilo popolnoma pokvarjeno. Romanopisci slikajo pogosto docela hudobne značaje. Toda varajo se; nič ni na svetu absolutnega, niti v duši, niti v srcu človeškem; življenje se sestavlja iz nasprotij, ki jih je mnogokrat težko razumeti. Ali nismo videli, kako se je veliki profos izpreobrnil pred našimi očmi?... Sicer pa samo pripovedujemo in nimamo drugega namena, kakor jasno opisati zgodbo, ki se nam je zdela dovolj genljiva za dolgo povest.

Ko je čital Manfred Cigankino pismo, je bil preveč razburjen, da bi opazil, da ni omenila Lantneja niti enkrat, čeprav se je zdelo vedno, da ga ima rajše kakor pa njega samega.

Dušavno stanje mladega moža, ko je bog ve koliko krat prečital nepričakovano sporočilo, je bilo v prvi vrsti polno radostne presenečenosti.

Nič več ni čutil svoje rane.

Tudi na Ciganko ni mislil več.

Dogodki zadnjega časa so se obnavljali v njegovem spominu.

Z razburjenimi koraki se je izprehajal po sobi semtertja, Margentina pa je gledala to njegovo vedenje.

Izkušal si je predstavljati kneginjo Beatrice, ki je je bil videl le mimogrede v hiši v ulici Sen-Deni, a ga je vendar že takrat živo presunila njena lepota in dostojanstvo.

Priden in pošten pekovski pomočnik,
dobra moč, išče takoj nameščenje. Naslov v upravi Večernika. 4000

Vsled odpovedi
mojega dosedanjega lokala sem bil prisiljen premestiti svojo trafiko na Tržaško cesto 4 (poleg znane gostilne Zohar) in prosim svoje prijatelje in oddelalce, da mi blagohotno ohranijo svojo naklonjenost. Priporoča se Priderik Pirc. 1698

V hotelu »Orel«
se sprejmejo za nedeljo zvečer dne 14. junija natakari in natakariče za pomagat. 1702

Lepo 3sobno stanovanje
s kopalnico in ostalimi pritlikalnimi oddam s 1. julljem. Poizve se v upravi lista. 1708

Železni štedilnik,
dobro ohranjen, kupi kantiner v karsarni Kralja Petra, Maribor. 1688

Ali že veste,
da pere »Triumf« Pavel Nedog ovrtnike tako lepo, da izgledajo kot novi?

zastopniki se sprejmejo

Odol steklenice
kupuje galanterijska trgovina Drago Rosina. Vetrinjska ul. 26. 1349

Lepo stanovanje
v novi hiši in lokal, pripraven za čevljarja ali krojača, na prometnem kraju, četrt ure od Glavnega trga oddam. Naslov v upravi Večernika. 1703

Prodaj
brezhiben pianino, radio aparat z spalnico in jedilnico. Tattenbachova ulica 21. 1692

KONCERT

V nedeljo dne 14. junija v gostilni Tomše v Pekrah

Točijo se pristna Pekerska vina po 12 in 16 Din, pivo vrček 3.50 Din, ocvrti piščanci 26 Din

Pozor!

Poceni telečje meso

I. vrsta kg Din 12.— II. vrsta Din 10.— pri mesarju

Marku Zalokar
Maribor, Meljska cesta 60

Vinotoč

Kokoschinegg Počehova odprt

Vino liter od Din 8.— do Din 10.—, traminec 14 Din.

Vinotoč

Lochert — Bojanc Meliski hrib
še 3 tedne toči pristno kapljico!

Zahvala

Za pristrčne izraze sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli osebno ali pismeno in ki so nam ob prerani izgubi našega, nad vse ljubljene sinčka, oziroma brata

Molan Radovana

Iajšali našo neizmerno bol, se tem potom najliskrenejše zahvaljujemo. — Posebno zahvalo izrekamo gospodu šolskemu upravitelju Hrenu za ganljive besede, ki jih je izrekel malemu v slovo. Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem in znancem za darovane vence in cvetje in končno vsem, ki so našega ljubljene sinčka spremili na njegovi poslednji poti.

V Studencih, dne 11. junija 1931.

1689

Zalujoča rodbina MOLAN.